

Analyse av spørreundersøkelse

"Fremtidsutsikter for næringslivet på Innherred"

Gjennomført 7.-17. november 2022

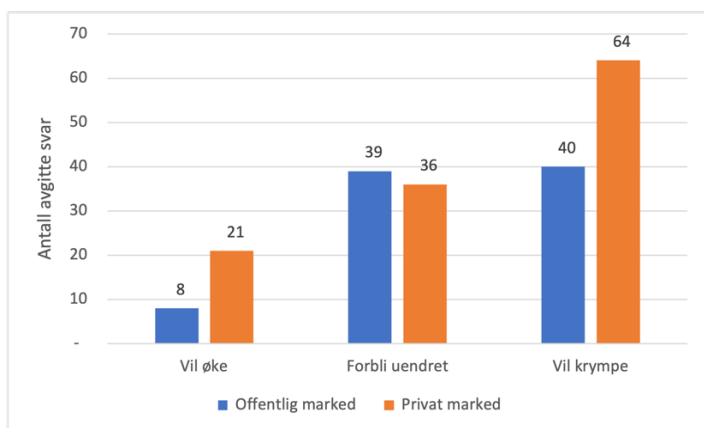
Rapport AK/21. desember 2022

Innherred Næringsforening gjennomførte i perioden 7. -17. november 2022 en kartlegging av hvordan næringslivet på Innherred ser på fremtiden, med kriser som høy inflasjon, raskt stigende renter, høye råvarepriser, redusert kjøpekraft hos husholdningene, krig og leveringsproblemer, tatt i betraktning. Undersøkelsen fikk 129 anonymiserte responser blant medlemsmassen på nærmere 400 virksomheter. Vi vet altså ikke hvem som har svart, eller om det er flere i samme bedrift som har svart, ei heller om dette er representativt for alle, men undersøkelsen viser oss et bilde av hvordan disse respondentene situasjonen nå og antagelser for situasjonen fremover. Nedenfor er en gjennomgang av svarene for forskjellige bransjer og bedriftsstørrelser samt kommentarer som prøver å sammenfatte funnene.

Spørsmål 3 Hvordan tror du ordre-/kundetilgangen påvirkes i 2023 for din bedrift/bransje?

Ikke alle jobber i både offentlig og privat sektor, men bekymringen er tydelig. 64 respondenter tror privat marked vil krympe mens 40 tror at offentlig marked vil krympe. 8 av de 23 største bedriftene (alle bransjer) tror privat marked vil øke mens 9 tror det vil krympe.

Figur 1: Hva alle bransjene tror om markedene i 2023

Bryter vi opp svarene ser vi at bygg og anleggsbransjen er den mest skeptiske til markedsutsiktene. Hele 75% tror at privat marked vil krympe, mens 59% tror offentlig marked vil krympe. De største entreprenørene i bransjen har mest tiltro til offentlig marked.

I Industrien finner vi den største optimismen, hvor 50% tror privat marked vil øke neste år, mens hele 70% av industribedrifter over 50 årsverk tror privat marked vil øke.

I Handelsbransjen antar 59% av de som svarte at privat marked vil krympe, mens i tjenesteytende næring og finansbransjen tror 55% av privat marked vil krympe.

	Offentlig marked i 2023		
	Øke	Uendret	Krympe
Alle bransjer	9%	42%	43%
Bygg og anlegg	8%	30%	59%
Handel	0%	69%	31%
Industri og energi	11%	44%	44%
Tjenesteytende og finans	11%	33%	44%
Landbruk	0%	75%	0%
Reiseliv og servering	14%	57%	14%
Annet	15%	38%	38%

Tabell 1: Troen på offentlig marked i 2023.

	Privat marked i 2023		
	Øke	Uendret	Krympe
Alle bransjer	17%	30%	53%
Bygg og anlegg	13%	13%	75%
Handel	14%	27%	59%
Industri og energi	50%	19%	31%
Tjenesteytende og finans	36%	9%	55%
Landbruk	0%	100%	0%
Reiseliv og servering	0%	63%	38%
Annet	6%	50%	44%

Tabell 2: Troen på privat marked i 2023.

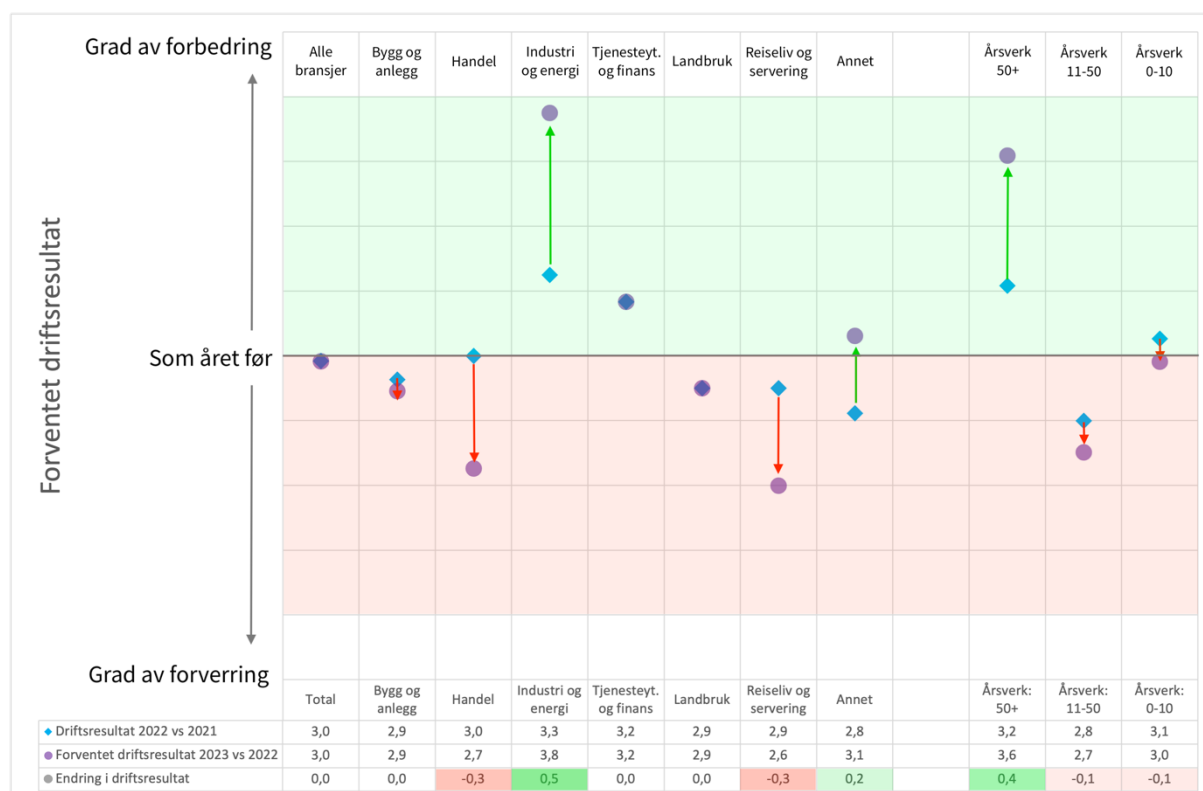
Spørsmål 4 og 5: Hvilket driftsresultat forventer du for hhv 2022 vs 2021 og 2023 vs 2022?

For alle bransjer samlet er det nesten ingen endring i forventet driftsresultat fra 2021 til 2022, og fra 2022 til 2023. Det skal man ta positivt, alle krisene tatt i betraktning.

Næringslivet på Innherred ser ut til å greie seg bra både etter pandemien og inn i ny usikker tid! Bryter vi det ned i bransjer, med forbehold om at det statistiske grunnlaget er svakt, så kan vi vise noen signaler om hvordan utsiktene kan være.

Bransjen som ser ut til å være i mest opptur er industrien, hvor 56% av 16 respondenter forventer at 2022 blir bedre enn 2021, og 75% forventer at 2023 blir enda bedre.

For alle bransjer ser vi at optimismen er stor hos de største bedriftene (mer enn 50 årsverk), mens bedrifter mindre enn 50 årsverk samlet forventer en liten nedgang. Best av de største går flertallet av bedrifter i bygg og anlegg, mens de store industribedriftene også melder om bedre tider. Noen få store i begge bransjer melder om nedgangstider.

Figur 2: Forventet driftsresultat fra 2021 til 2022 (blå diamant) og fra 2022 til 2023 (lilla sirkel). Plassering i rød sone viser grad av forverring fra 2021 og plassering i grønn sone viser forbedring fra 2021. Rød pil viser forventet forandring fra 2022 til 2023, grønn pil viser forventet forbedring.

I Bygg og anleggsbransjen er optimismen og pessimismen jevn fordelt for dette året, med noe forverring neste år. 44% av de 41 bedriftene forventer forbedring i driftsresultatet for 2022 vs 2021, og 44% forventer en forverring. For 2023 forventer 29% en forbedring mens 37% forventer at 2023 blir svakere. Av de som ser et dårligere resultat i år enn i fjor, er det hele 12 av 41 bedrifter i bransjen som beskriver en sterk forverring.

Det var kun 10 reiselivs-/serveringsbedrifter som besvarte undersøkelsen, men 6 av 10 respondenter forventer noe forverring både fra i fjor til i år, og fra i år til neste år.

	Hvilket driftsresultat forventer du i 2022 i forhold til 2021?					
	Stor økning	Noe økning	Ingen endring	Noe reduksjon	Stor reduksjon	Vet ikke
Total	8%	33%	15%	37%	6%	2%
Bygg og anlegg	5%	39%	10%	32%	12%	2%
Handel	13%	22%	26%	30%	9%	0%
Industri og energi	6%	50%	6%	38%	0%	0%
Tjenesteytende og finans	0%	50%	17%	33%	0%	0%
Landbruk	20%	10%	10%	60%	0%	0%
Reiseliv og servering	20%	10%	10%	60%	0%	0%
Annet	0%	29%	24%	35%	6%	6%
Årsverk: 50+	9%	39%	9%	35%	0%	9%
Årsverk: 11-50	4%	30%	18%	38%	10%	0%
Årsverk: 0-10	11%	32%	14%	38%	5%	0%

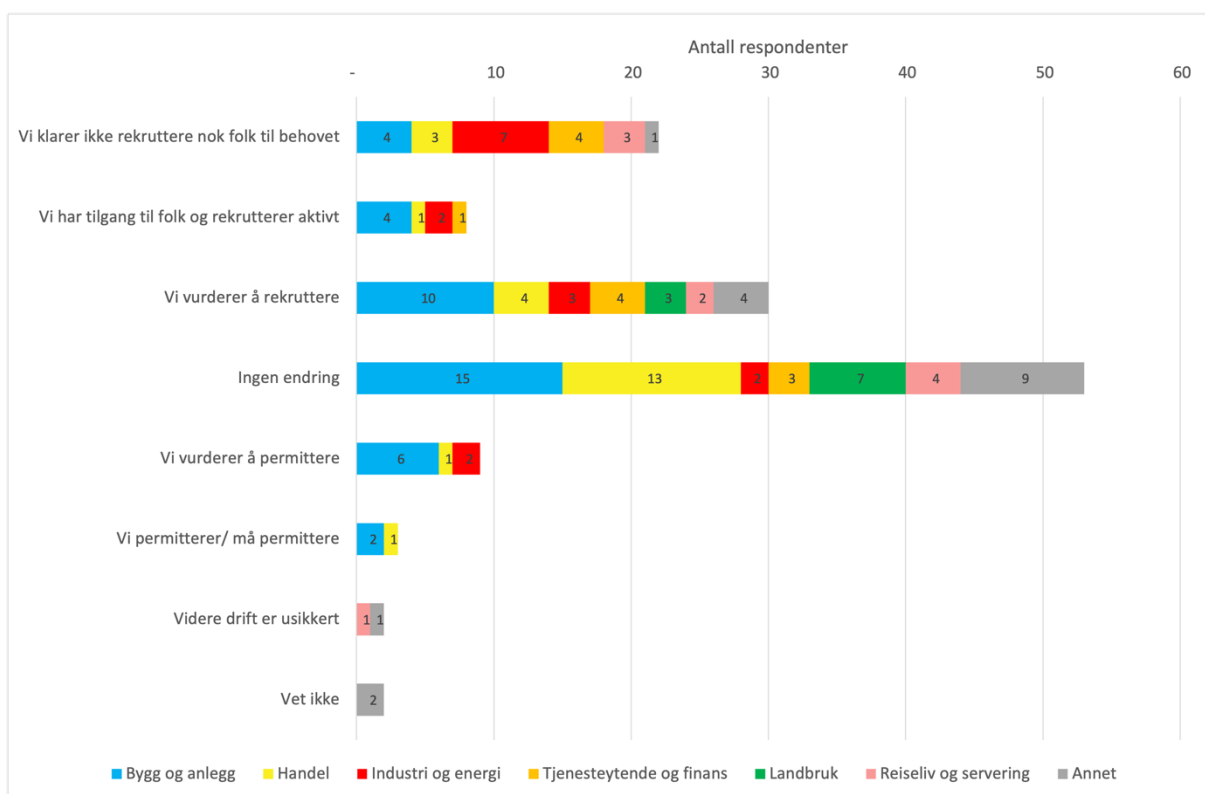
Tabell 3: Forventet driftsresultat fra 2021 til 2022.

	Hvilket driftsresultat forventer du i 2023 i forhold til 2022?					
	Stor økning	Noe økning	Ingen endring	Noe forverring	Stor forverring	Vet ikke
Total	5%	33%	19%	37%	3%	4%
Bygg og anlegg	2%	27%	24%	32%	5%	10%
Handel	0%	26%	17%	52%	4%	0%
Industri og energi	25%	50%	0%	25%	0%	0%
Tjenesteytende og finans	8%	33%	25%	33%	0%	0%
Landbruk	0%	40%	10%	50%	0%	0%
Reiseliv og servering	0%	20%	20%	60%	0%	0%
Annet	0%	41%	24%	24%	6%	6%
Årsverk: 50+	17%	43%	9%	22%	0%	9%
Årsverk: 11-50	2%	24%	14%	52%	2%	6%
Årsverk: 0-10	2%	36%	27%	30%	5%	0%

Tabell 4: Forventet driftsresultat fra 2022 til 2023.

Spørsmål 6: Hvordan vurderer du bemanningen i selskapet de neste 12 månedene?

Rekrutteringsproblematikken ser ut til å vedvare også selv om krisene som truer vekst står i kø. 30 av 129 respondenter (23%) sier at de rekrutterer aktivt og av disse sier 22 at de ikke klarer å rekruttere nok fagfolk. 30% sier de vurderer å rekruttere neste år. Kun 11 (9%) er på permitteringssiden, hvor 9 vurderer å permittere og 2 har permittert eller må permittere. Kun 1 av 129 respondenter sier at videre drift er usikkert. 54 respondenter (42%) vurderer ingen endring i bemanningen i 2023.

Figur 3: Hvordan vurderer du bemanningen i selskapet de neste 12 månedene?

I bygg og anlegg ser det ut til å være kronisk mangel på fagfolk, da 44% er på rekrutteringssiden mens 20% er på permitteringssiden (vurderer eller gjennomfører).

Verst er det for industrien, der 7 av 16 respondenter sier de ikke klarer å rekruttere nok.

Spørsmål 7: Hvilke faktorer skaper mest usikkerhet de neste 12 månedene?

Det er mange faktorer som skaper usikkerhet i uforutsigbare tider. Totalt for alle bransjer er det økte priser på innsatsfaktorer og redusert kjøpekraft hos husholdningene som bekymrer mest. Ser vi derimot på bransjene, i tabell 5, er det store forskjeller:

For handel er det mest frykten for at husholdningene må stramme beltet (28%), samtidig som prisene på varer økes (20%). For industrien er det derimot tilgang til arbeidskraft som kan skape mest usikkerhet (24%), samt at prisene på innsatsfaktorer øker (15%). For bygg og anlegg er det økte priser på innsatsfaktorer (21%), samt stopp eller utsettelse i prosjekt/ordrer som skaper mest bekymring (21%), sammen med ordre/kundetilgangen (14%).

	Bygg & Anlegg	Handel & Servering	Industri	Alle bransjer
Økte priser på innsatsfaktorer	21%	20%	15%	17%
Redusert kjøpekraft hos husholdninger	13%	28%	7%	16%
Tilgang til arbeidskraft	9%	10%	24%	13%
Fremtidig ordre/kundetilgang	14%	10%	12%	12%
Stopp eller utsettelse i prosjekt/ordrer	21%	6%	8%	11%

Tabell 5: Viktigste faktorer som skaper mest usikkerhet de neste 12 månedene for utvalgte bransjer. Jo rødere, jo mer kritisk for bransjen. Jo grønnere, jo mindre viktig.

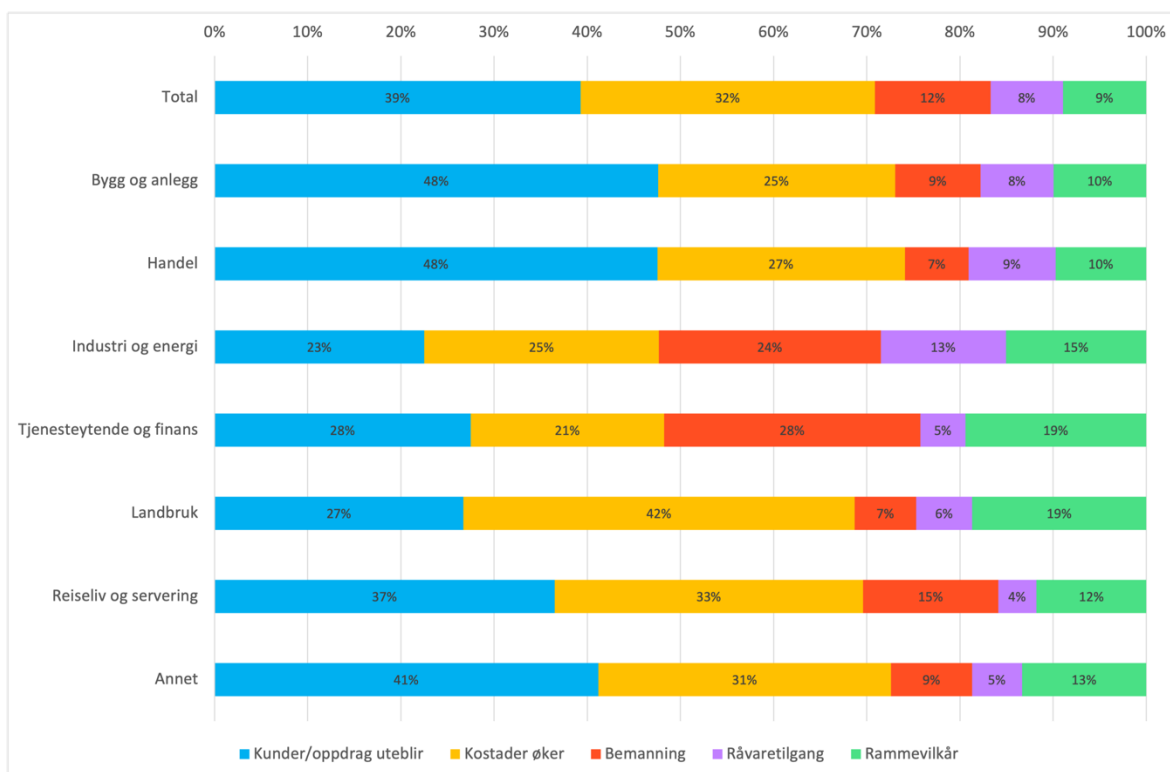
I spørreundersøkelsen oppga vi 14 faktorer kjent for å skape usikkerhet i næringslivet. For enkelhet har vi slått sammen disse i fem grupper for å få et litt annet bilde. Disse ble definert i figur 4 & 5 som:

- Kunder/oppdrag uteblir = Redusert kjøpekraft + fremtidig ordregang + stopp/utsettelse i prosjekter
- Kostnader øker = Økte priser på innsatsfaktorer + energipriser + finansieringskostnader + endringer i skattesystemet
- Bemanning = Tilgang til arbeidskraft
- Råvaretilgang = Leveranseproblemer
- Rammevilkår = Endringer i rammevilkår + endringer i skattesystem + miljøkrav + tilgang til næringsareal + krafttilgang.

På denne måten oppsummere funnene bransjevis, hvor prosenter viser vektlegging:

- Kunder og oppdrag uteblir, de som vektlegger dette som usikkerhet:
39% av alle respondenter, 48% i bygg og anlegg, 48% i handel, 37% i reiseliv/servering
- Kostnader øker, de som vektlegger dette som usikkerhet:
32% av alle respondenter, hvorav 42% i landbruk, 33% i reiseliv/servering, 27% i handel
- Bemanning, de som vektlegger dette som usikkerhet:
9% av alle respondenter, hvorav Tjenesteytende og finans 28%, Industri & energi 24%
- Rammevilkår vektlegges som usikkerhet av 13% av alle, men 19% for tjenesteytende og finans, samt landbruk og 15% av industri.
- Råvaretilgang vektlegges som usikkerhet av 5% av alle respondenter, men 13% for industri.

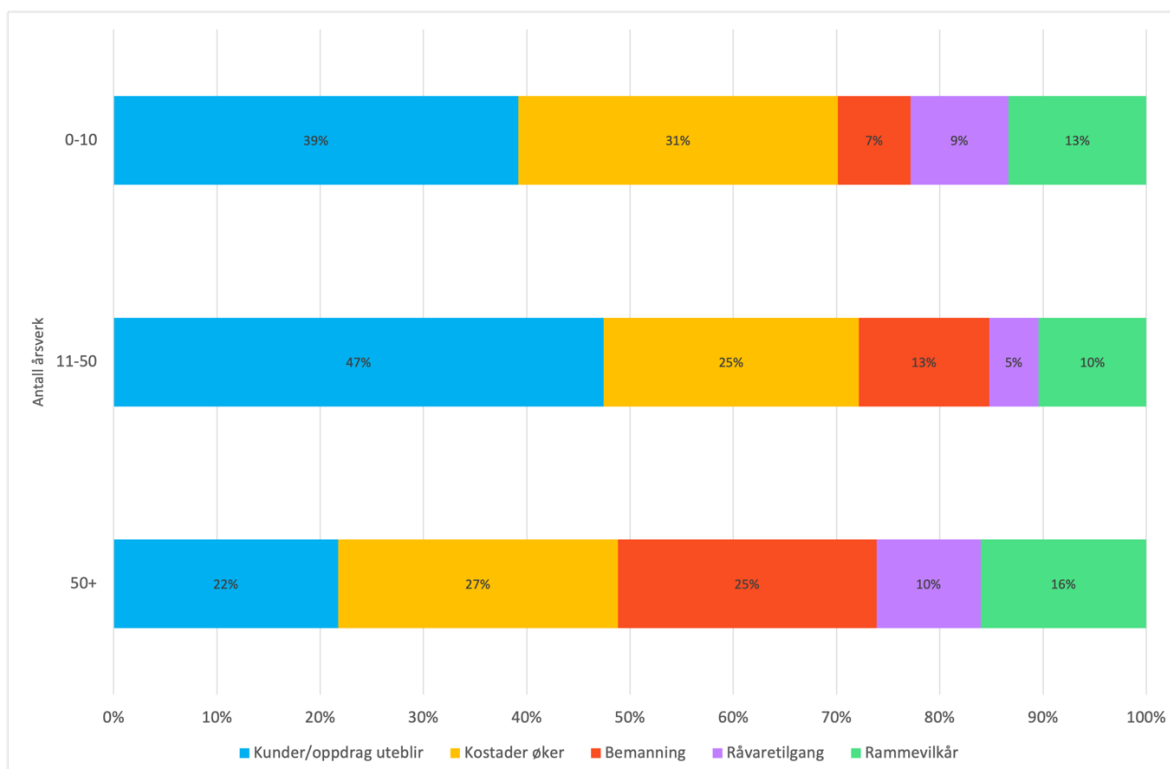

Figur 4: Sammenslåtte usikkerhetsfaktorer fordelt på bransjer

Av figur 5 under ser vi også at

- * Små bedrifter opp til 10 årsverk frykter sviktende oppdrag (39%) og økte kostnader (31%).
- * Bedrifter med 11-50 årsverk frykter sviktende oppdrag (47%) og økte kostnader (25%)
- * De største bedriftene med 50+ årsverk frykter økte kostnader (27%) og bemanning (25%).

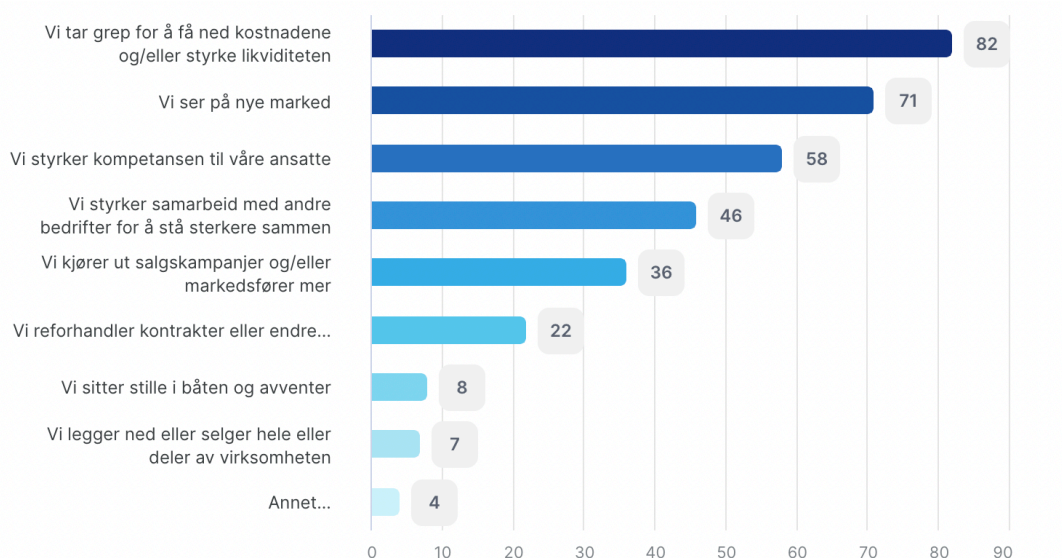

Figur 5: Sammenslåtte usikkerhetsfaktorer fordelt på bedriftsstørrelse

Spørsmål 8: Hvordan møter din bedrift uforutsigbare tider?

I krisetider er det klart at de fleste tar grep for å få ned kostnadene og/eller styrke likviditeten, hele 82 av 129 respondenter svarte dette. Samtidig ser mange på nye markeder (71 respondenter) og nesten halvparten styrker kompetansen til sine ansatte.

Ser vi på bransjeforskjellene finner vi at industrien (mange store bedrifter) kanskje ikke har så stort armslag for å redusere kostnader (50%) som mindre bedrifter, men fokuserer desto mer på nye marked og kompetanseheving (begge 81%). Bygg og anlegg samt handel er de bransjene som følger de tre nevnte grepene som for alle bransjer, deretter ser bygg og anlegg mer på samarbeid (41%) mens handel satser mer på salgskampanjer (39%).

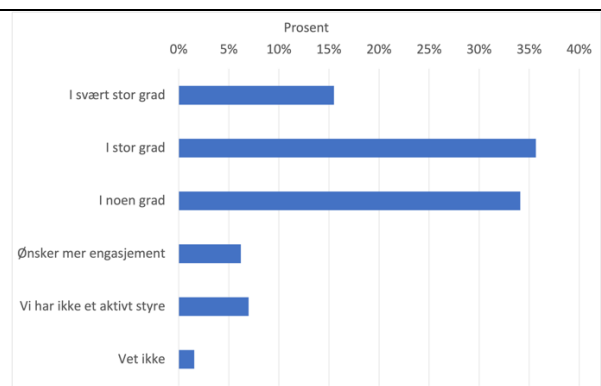
Figur 6: Hvordan møter din bedrift uforutsigbare tider?

Spørsmål 9: I hvor stor grad bidrar bedriftens styre for å navigere gjennom uforutsigbare tider?

Dette spørsmålet spurte vi fordi vi er nysgjerrige på om styrekompetanse er etterspurt blant medlemmene.

Her var det mindre forskjell på bransjer og bedriftsstørrelser. Industribedriftene og de største bedriftene er mest fornøyde med sine styre, noe som er naturlig da det er mange store bedrifter blant industrien, og at disse ofte har profesjonelle styre med høy kompetanse.

Halvparten av alle bedriftene (51%) mener styret i stor eller svært stor grad bidrar. Bedrifter med 11-50 ansatte har marginal lavere fornøydhet med sine styre.

Figur 7: Styrets bidrag i uforutsigbare tider

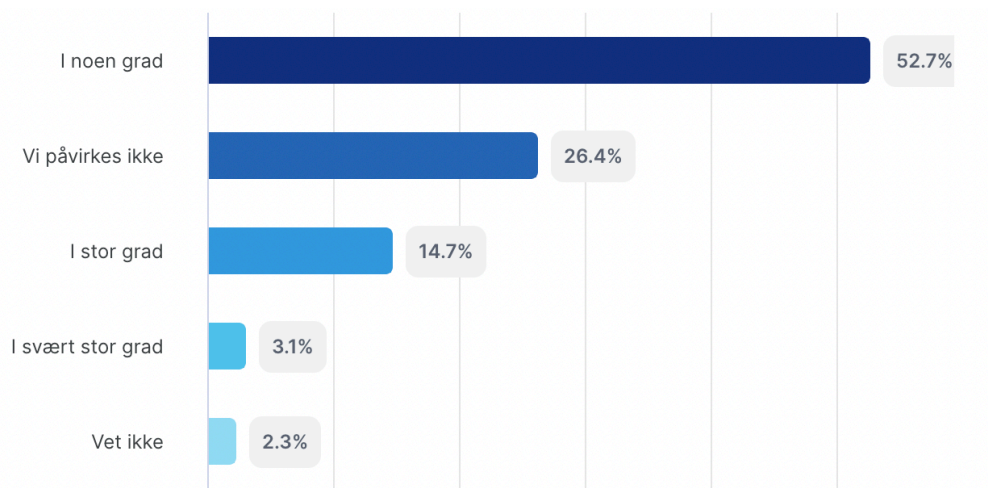
Det er en tankevekker at 15 av 31 av respondentene for bygg- og anleggsbedrifter større enn 10 årsverk sier at de enten ønsker et mer aktivt styre eller bare får bidrag i noen grad.

Spørsmål 10: Hvordan vil din bedrift bli påvirket av forslag om økt arbeidsgiveravgift for årslønn over 750.000kr?

Her tok vi en avsjekk på regjeringens forslag om å legge på å avgiftsbelegge kompetanse for å bremse et overopphetet arbeidsmarked. Vi frykter at dette gjør det vanskeligere for lokale bedrifter å satse på høyere kompetanse da kostnadene øker. Hele 71% av respondentene sier at deres bedrift vil påvirkes i noen grad, i stor grad eller i svært stor grad, og 18% av bedriftene påvirkes i stor eller i svært stor grad. Sannsynligvis vil enda flere bli påvirket når dette kan gjelde kontantlønn helt ned til 680.000kr + andre goder som skaper overskridelse.

Det er spesielt de største bedriftene som blir påvirket i størst grad, samt bedrifter innen bygg og anlegg, industri og energi, tjenesteytende og finansnæringen.

Dette spørsmålet ble nylig diskutert med vårt fagråd bygg, anlegg og industri, og vi i Innherred Næringsforening er bekymret for at dette vil svekke bedriftenes kompetansesatsing. Det er mangel på fagfolk og spesielt for de mindre bedriftene kan det bli vanskelig å ansette høyt kvalifisert personell.

Figur 8: Hvordan bedriftene blir påvirket av forslaget om økt arbeidsgiveravgift for 750.000kr+ lønn.

Spørsmål 11. Hvordan påvirker uforutsigbare tider bedriftens omstilling til det grønne skiftet?

Næringslivet må veldig snart ta inn over seg nye regler, forbud og påbud for å nå et nullutslippssamfunn i fremtiden. EU innfører stadig nye regler som vi må forholde seg til, så hvordan står det til med den grønne omstillingen på Innherred? Det skal igjen minnes om at datagrunnlaget ikke er mer enn 129 respondenter, så dette er ingen direkte fasit.

Fra tabell 6 under sier 32% av respondentene at de må sette omstilling til det grønne skiftet på vent slik tidene er, dette gjelder spesielt for de minste bedriftene. I bygg og anleggsbransjen ligger dette tallet på 37%, samtidig som dette er en bransje som raskt møter nye krav.

30,5% sier at krise er en mulighet for de til å forsere omstillingen, og dette gjelder spesielt for industri (50%), for tjenesteytende næring og finans (50%), samt at 48% av bedriftene med mer enn 50 årsverk sier de forserer grønn omstilling.

Samtidig har mange bedrifter planlagt eller skal gjøre investeringer for å redusere kraftbehovet, redusere bruk av fossil energi og/eller øke bruken av fornybar energi. Dette gjelder 28% av alle bedrifter, 50% av industribedriftene, 30% av handelsbedriftene og 29% av bygg og anleggsbransjen.

ANSWER	RESPONSES	RATIO
Vi må sette omstilling på vent pga usikkerhet	41	32%
Vi ser krisen som en mulighet til å forsere omstillingen	39	30.5%
Vi har nylig gjort eller skal gjøre investeringer for å redusere kraftbehovet, redusere bruk av fossil energi og/eller øke bruken av fornybar energi	36	28.1%
Annet...	14	10.9%
Vi har eller skal rigge systemer for å ta tilbake, reparere og/eller selge brukte produkter	8	6.3%

Tabell 6: Hvordan uforutsigbare tider påvirker bedriftenes omstilling til det grønne skiftet

Kategoriserende svar:

Her er spørsmålene stilt innledningsvis for å kategorisere svarene i bransje og størrelse.

Bransje	Svar	Prosent
Bygg og anlegg	41	32%
Handel	23	18%
Industri og energi	16	12%
Tjenesteytende og finans	12	9%
Landbruk	10	8%
Reiseliv og servering	10	8%
Annet*	17	13%

Tabell 7: Spørsmål 1: Hvilken bransje tilhører din bedrift?

* Her er svar fra bransjer som eiendom, helse, transport og logistikk hadde for få svar og ble slått sammen med andre til "Annet".

Årsverk	Svar	Sammenslåtte svar	Prosent
Mer enn 50	23	23	18%
21-50*	27	50	39%
11-20*	23		
5-10**	30	56	43%
2-4**	17		
0-1**	9		

Tabell 8: Spørsmål 2: Hvor mange årsverk har din bedrift?

* Vi har slått sammen til en størrelse på 11-50 årsverk for analysens enkelhet

** Vi har slått sammen til en størrelse på 0-10 årsverk for analysens enkelhet